

FERRAN AGULLÓ PADRI DE LA COSTA BRAVA

per E. CORRAL I COLL DEL RAM.

(Continuació)

XLIII

QUAN EL COR ÉS JOVE

Agulló no volia ser vell. No creia —almenys s'esforçava a no creure-hi— en la vellesa. “L'edat” —deia— “no la marca la fe de baptisme sinó el cor”. I afegia: “Mentre el cor és jove se n'és”. I, en efecte, fins a la fi dels seus dies, exceptuant-ne uns breus períodes, desenvolupà una activitat intel·lectual esbalaïdora, només pròpia de la primera joventut. En aquest aspecte Agulló deixà de banda la segona i la tercera, de joventuts, i no volgué mai sentir a parlar dels drames senils. I les poques vegades que en parlà, fou quan constatà, rendint-se a l'evidència, que el seu estat físic ja era una desolació irreversible i indissimulable.

Se sobrepassava tenaçment a les adversitats, plantava cara als mals aires i encara tenia agalles per somriure. El seu tarannà no es descomponia pas així com així. Ni els disgustos que comporten les coses de la política, amb més motiu amb una actuació tan dilatada com la seva i en un país tan dur de pelar com el nostre, ni la mateixa mort de la seva filla Maria ocorreguda poc abans de la seva estrena al teatre Novetats, ho aconseguiren. Visqué a cavall entre dues centúries, gairebé a parts iguals i conegué les afectacions gratuïtes, com a principi i norma, en el fort de la seva temporada alta.

Quan en fou l'hora, lluí la barba corresponent. I quan vingué la decadència de les barbes que no fos-

sin purament simbòliques, amb l'allau de “guilletes”, sense perdre la propopeia se'n desmpelegà simplement. Restà el bigoti, un bigoti esplendorós, això sí, i que es feia contemplar... i més endavant, quan el bigoti ja no admetia bonament cap més modificació ni cap tint que emmascarés la proliferació de pèls blancs, no s'hi pensà massa: se'l féu treure.

El sacrifici, ni podem anomenar-lo així, es consumà a la barberia que hi havia en un entresol de la Plaça Catalunya, damunt mateix d'on hi havia el bar “La Lluna”. Abans d'actuar, el mestre barber, vell conegut seu, va fer-li les observacions pertinents i plenes de bona intenció. I en acabant, ja amb la consciència tranquil·la, tirà al dret.

Llavors que la senzilla operació fou consumada, Agulló es contemplà al mirall i comentà resignadament:

—Si amb el bigoti semblava un vell, sense, sembla una vella...

Aquells viatges *ad libitum* que tant el divertien, anaven disminuint en nombre a mesura que el cos envellia, i més encara que al ritme de l'envelliment del cos, minvaven al ritme de la salut que anava empitjorant. Ja no era solament la diabetis que el preocupava. El fetge no funcionava gaire bé i, doncs, no li provava ni el dolç ni el salat. Els ronyons no anaven prou fins i, en conseqüència, la pressió de la sang pujava massa i li provocava

una sobrecàrrega al cor a cada dia més dificultosament compensada... En fi, aquelles coses que no se sap quan ni com comencen i que es van complicant i que la gent, per abreviar, en diu “els anys”.

Agulló no en volia ser, de vell. Amb tot, reconeixia que alguna cosa s'havia de canviar i va acostumar-se a anar cada any, a l'estiu, a les Termes d'Orion de Santa Coloma de Farners. Allí hi ha —o hi havia— unes aigües clorurades-sulfurades-fosforades-bicarbonatades i radioactives, que diuen que són excel·lents. Quan acabaven les cures a les Termes d'Orion se n'anaven amb l'amic i company de balneari senyor Camps (soci de la Lliga amb el número 2 o 3) a Sant Hilari a prendre les aigües altra vegada, i, com a complement obligat, cada tarda es deixaven caure al cafè del senyor Ximeno Planas, igualment soci destacat de la Lliga.

Alguns anys, coincidien a Sant Hilari, entre d'altres, amb don Santiago Russiñol i entre tots s'organitzaven unes petites excursions matinals —cap a mig dia, vaja—. Quan era arribada l'hora, el servidor de la Fonda trucava les portes dels excursionistes. El penúltim de sortir de la cambra era sempre Agulló, que ho feia de vint-i-un botó, sense oblidar cap detall. L'últim era en Russiñol.

En Russiñol quan s'havia vestit de qualsevol manera i col·locat el barret, s'apropava al rentament i fent cassolleta amb la mà, llançava uns grapedets d'aigua sobre la frondosa barba, feia brrrrr!, tot sacsejant el cap, i després d'haver-se ben aixugat amb la tovallola, se'n baixava el petit hall on

l'esperaven, equipats de cap a peus, els seus companys d'excursió.

—Quin airet més sa —saludava amb un ampli somriure.

Quan entre els seus amics, Agulló volia enumerar els mals que l'afectaven, no sabia pas per on començar. Adés el pitjor era el reuma, adés el cor, adés el sucre... Els mals li trien, vulgues que no, una mica del seu innat bon humor, però seguia treballant, treballant sempre, encara que ell ho negués.

En el pròleg que escriu, en forma epistolari, per al llibre original de Joaquim Maria de Nadal titulat “**Aquella Barcelona**”, Agulló s'acusa i al mateix temps intenta justificar-se de la poca productivitat de fa una temporada. Diu: “**Avui que el meu cervell ja no funciona com abans, i no per falta de facultats, sinó d'entrenament...**”.

La ironia i la mordacitat en la paraula i la ploma no arribà a perdre-la mai. Ja en plena pugna entre “joves” i “vells”, a Agulló se li ocorregué de tirar als Jocs Florals i li fou concedit l'accésit a la Flor Natural. La Flor l'havia guanyada un poeta que tenia fama, entre els iniciats, de dolent —però, això sí, molt recomanat—. Alguns dels amics d'Agulló per tal de punxar-lo, tal com demana certa mena d'amistat, li retreien la “injustícia”. Agulló, sense immutar-se, es despenjà amb uns exagerats elogis dedicats al qui l'havia desbancat. Després, canviant sobtadament de to i fent-los l'ullet s'excusà:

—Val més anar darrere d'un savi que no pas davant d'un ruc...

És fàcil d'adonar-se, repassant els seus escrits, que ni en la més apassionada polèmica és capaç d'ofendre, ni personalment ni de manera indiscriminada. Tota la fúria, que no és poca, la destina a atacar les idees contràries a la seva. Així, comentant l'obra d'un escriptor feridor de mena, que no es parava a respectar la intimitat de ningú, digué:

—Un dia, badant, es mossegarà la llengua i morirà emmetzinat.

XLIV MODÈSTIA

El comportament d'Agulló en la seva vida particular no s'esquillava pas gaire del seu comportament en la vida pública, o sigui respecte, principalment, a la política. Per això quan ell afirma, enc que sigui facciosa, que val més anar darrere d'un savi que no pas davant d'un ruc, no deixa de ser fidel a les seves conviccions, unes conviccions fornides, a parts iguals, per una modèstia exemplar i una certa altivesa superficial i casolana, de senyor Esteve. El seu tarannà podríem comparar-lo a moltes coses, però mai a una dictadura ni a un dictador, ni que fos de per riure.

De la seva humilitat política n'és un exponent el fragment d'un dels seus “**Al dia**” (10-3-30) que copiem:

“Recordo que anys enrere la Lliga va prendre l'acord de significar a les Societats que seguien la seva política, la conveniència de no adhesió a la política catalanista, sinó a cada un dels acords o actes que els semblés bé...”.

Des de les pàgines de La Veu, Agulló anirà exposant, al pas del temps, i segons s'escaigui, les seves amargures, les seves petites decepcions. En la Memòria anual corresponent al 1931 i en parlar de l'organització i regles interiors del partit, encara remarca l'extensió del poder de convocatòria de la Lliga, però omet, prudentment, la seva força numèrica. I en 1932 escriu, en el mateix diari: “**A les comarques no queda res. La Dictadura ho ha destruït tot**”. (Isidre Molas, “Lliga Catalana”).

En aquells sopars de Jocs Florals

als quals assistí com a guanyador de la Flor Natural o com a president del Consistori, Agulló se sentia “**realitzat**”, se sentia personatge important i com a tal actuava. A la resta dels actes a què assistia, però —mitings, recitals, vetllades patriòtiques, etc.— li plaïa d'asseure's al costat dels personatges famosos. I de personatges famosos Barcelona d'estava força saturada, amb barba o sense. I no diguem la colla del Colom!

Doncs bé, en cap de les penyes on solia ficar el nas habitualment, no intentà, mai per mai, de ser el número u. I no consta que assistís, ni per compromís, a penyes literàries de segona fila, en les quals hauria pogut fàcilment preponderar i treure pit, tot i sabent que un gegant no ho és sinó per comparació amb d'altres de més baixets... I pot dir-se que formaven corrua els escriptors i escriptores, en vers i en prosa que, a penes havien assolit una mica de popularitat —i aneu a saber amb quins procediments— ja aspiraven a exercir el mestratge impudicament, a rodejar-se d'admiradors, interessats que fossin. I no cal dir que el millor procediment consistia a presidir una “penyeta”, per aconseguir-ho. Un cenacle, petit o gran, però en el si del qual fos reconegut i acatat el seu cabdillatge.

Demés de les penyes literàries ja assenyalades en el capítol corresponent, Ferran Agulló assistia més o menys regularment a una que comptava amb noms força distingits en el món català de l'art. Aquells penyistes es reunien a l'antiga **Maison Dorée** de la Plaça de Catalunya.

(Continuarà)

Una de les últimes fotografies de Ferran Agulló abans de la seva mort el dia 1 de juliol de 1933. - (Foto Institut Municipal d'Història de Barcelona).